

LIMASKAPUR FÖROYA

á stevnu Norðurlenska Ráðsins

í apríl mánaða 1967

Sum kunnugt vórðu Føroyar bodnar at hava ráðgevarar á Norðurlenska Ráðsins fundi í hesum mánaða.

Landsstýrið valdi lógmannin og varalógmannin við skrivstovustjóra landsstýrisins at fara á fund sum ráðgevandi vegna framloðu av lótingsins ynski um limaskap Føroya í Norðurlenska Ráðnum.

1. april legði forsetisráðharri J. O. Krag mál føroyinga í hesum nýtu orðum:

SPØRGSMALET OM FÆROSK REPRESENTATION Í NORDISK RÅD

Jeg tror, at det vil være velkendt, at der i det færøske folk består en stor og levende interesse for det nordiske samarbejde. Det færøske folk er det sjette nordiske folk, og der består et naturligt ønske i den færøske befolkning om at få lejlighed til at deltage på lige fod med de andre nordiske folk i Nordisk Råd's arbejde. Der er på Færøerne i årene efter krigen sket en rivende vækst og udvikling. Det lille samfund i Nordatlanten er blevet et moderne velfungerende samfund på linie med det øvrige Norden. Færøerne har et naturligt behov for at deltage i Nordisk Råd's arbejde og Færøerne vil kunne yde et konstruktivt bidrag til arbejdet inden for Nordisk Råd, ikke mindst inden for fiskeriets område.

Det er på denne baggrund, at den danske regering til denne session stiller forslag om, at Færøerne repræsenteres i Nordisk Råd. Hertil skal føjes nogle af afgørende bemærkninger om den særlige færøske styreform, der danner den institutionelle baggrund for, at Færøerne bør repræsenteres selvstændigt.

Færøernes hjemmestyreordning af 1948 giver de færøske myndigheder adgang til at overtage en række områder som særanliggender med den virksomhed, at den lovgivende myndighed overgår til Færøernes folkevalgte forsamling, lagtinget, og administrationen til den af lagtinget valgte administration. Landsstyret. Hjemmestyret har allerede overtaget betydelige områder som særanliggender: Erhvervslivet, trafikvesenet, skatter og afgifter, kulturelle anliggender og dele af undervisningsvesenet — og kan ved en tidlig erklæring yderligere overtage f. eks. socialvesenet, sundhedsvesenet og resten af undervisningsvesenet. Den danske regering har derfor lige siden op-

Jens Otto Krag

rettelsen af Nordisk Råd forelagt alle spørgsmål om nordisk samarbejde, herunder forslag til rådet og rekommandationer, der berører færøske forhold, for det færøske hjemmestyre for derved at inddrage Færøerne i det nordiske samarbejde. Med samme formål har det danske folketing til sessionerne i 1958-64 og i 1966 valgt en af de færøske folketingsmænd til medlem af rådet, medens en færøsk folketingsmand i 1965 deltog i sessionen som suppleant.

Denne form for deltagelse i samarbejdet har imidlertid ikke været tilfredsstillende for hjemmestyret, som gennem de senere år har tilkendegivet en stærk og stadig voksende interesse i at deltage direkte i rådets arbejde. Dette gælder især, når rådet har behandlet erhvervsproblemer af betydning for det færøske samfund. Færøernes lagting vedtog i april 1966 en ansøgning om, at lagtinget og landsstyret nu får direkte representation i Nordisk Råd.

Det er den danske regerings opfattelse, at der i alle de nordiske lande må være et ønske om, at Færøerne bliver fuldstændigt inddraget i det nordiske samarbejde i den for-

stand, at Nordisk Råd rekommandationer bliver gennemført på Færøerne, også når det drejer sig om færøske særanliggender. Modstykket hertil er imidlertid, at Færøernes lagting og landsstyret får lejlighed til direkte at gøre deres synspunkter gældende under alle faser af sagernes behandling og selv kan indbringe sager for Nordisk Råd.

Den danske regering må derfor foreslå, at der gennem en ændring af rådets vedtægter åbnes mulighed for, at Færøerne bliver egentligt medlem af Nordisk Råd, således at Færøernes lagting kan vælge sin egen delegation, og Færøernes landsstyret udpege sine repræsentanter hertil. Nordisk Råds vedtægt bestemmer, at der blandt de valgte medlemmer i hver delegation skal være repræsentation for de forskellige politiske opfattelser, og i overensstemmelse hermed bør lagtinget være repræsenteret ved to medlemmer.

Den danske regering lægger afgørende vægt på, at spørgsmålet om Færøernes optagelse i Nordisk Råd nu finder en tilfredsstillende løsning. Jeg skal derfor anbefale forslaget til hurtigt og villig behandling i rådet og i det udvalg, hvortil forslaget henvises.

EMIL JÓNSSON: FÆRINGERNE ER FOLK FOR SIG SELV

Íslenski ráðharrin tók undir við Danmarks státsministara við hesum góðu orðum:

Det er også et par andre ting, som jeg lige vil nævne eller omtale lidt. Det første er Færøernes representation i Nordisk Råd. Den danske regering har stillet forslag om og lagt vægt på, at der åbnes adgang for hjemmestyret på Færøerne til at deltage direkte i Nordisk Råds arbejde, og at der foretages sådanne ændringer i rådets vedtægter, at Færøernes lagting af sin midte kan vælge to medlemmer af rådet, og at Færøernes landsstyre kan undse en representation blandt sine medlemmer. Sagen har været behandlet på præsidiemødet med statsministrene sidste december, i delegationerne og i hvert fald tildelt i regeringerne. Man har fundet, at der er visse formelle vanskeligheder ved at gennemføre sagen, i hvert fald nu på denne session, måske også et præcedens, som det senere vil være vanskeligt at komme udenom. Men på den anden side er færingerne et folk for sig selv med eget sprog, egen kultur, eget flag og eget hjemmestyre, som tager sig af de fleste anliggender, som forekommer hos dem, og færingerne har en levende interesse for nordisk samarbejde og vilje til selv at deltage i dette. Den islandske regering har også behandlet sagen, og jeg tør sige, at den er meget positivt indstillet til dens løsning på en måde som tilfredsstillende færingerne, det vil sige på samme måde eller lignende måde, som efter det danske regeringsforslag. På den anden side, for at kunne tage hensyn til alle formaliteter og opnå så stor enighed om sagen som muligt, er man af den mening, at man skal give sig god tid og ikke forcere sagen mere end man anser for godt for dens fremme. Vi mener, at det ikke er

standpunkt, og det ville jeg gerne lade komme frem her.

Frá norskarari síðu varð undir tikið eisini, men í ikki so avgjordum orðum.

Málið varð so beint í ta juridisku nevndina.

Har fingur føroyingarnir høvt at koma á fund.

Aftaná at statsministari Krag hevði hildið heita roðu fyrir føroyinganna limaskapi varð av lógmanni sum orðførari fyrir føroyingarnar flutt fram:

Vi ønsker gerne først at takke for, at vi har fået lov til at give møde her i udvalget for nærmere at motivere det færøske lagtings ønske om Færøernes medlemskab i Nordisk Råd.

Det er unødvendigt at begrunde, at færingerne er et særligt nordiskt folk med eget sprog, egen særpræget nordisk kultur, egen anerkendt flag m.m. med en særlig selvstyrelse med den fulde lovgivningsmagt med hensyn til alt, der vedrører fiskeri, landbrug, industri og erhvervslivet i det hele taget, de trafikale og kommunale forhold, beskatnings- og afgiftsforhold, handels- og forsikringsforhold m.m. og med ret til at overtage den fulde lovgivnings- og administrative myndighed for sager og sagsområder, der endnu ikke er overtaget, f. eks. folkeskolen, den sociale for sagsordning og postvesenet m. m. Man kan endvidere henvise til, at Færøerne ved sin isolerede beliggenhed, langt tilbage i historien har haft en statsretlig særstilling i det danske rige.

Diskussionen herom kan vist betragtes som udebatteret.

Til nærmere forståelse og belysning af vor politiske status kan anføres følgende fra indledningen til den gældende styrelseslov for Færøerne af 1948. Der står:

»Vi Frederik den IX ... gør vittterligt:

I erkendelse af den særstilling, som Færøerne i national, historisk og geografisk henseende indtager inden for riget, har rigsdagen i overensstemmelse med vedtagelsen i Færøernes lagting vedtaget og Vi ved vort samtykke stadfæstet følgende lov om Færøernes forfatningsmæssige stilling.

Det hedder i § 1 i Færøernes hjemmestyrelse:

»Færøernes udgør ... et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. I henhold hertil overtager det færøske folk ved sin folkevalgte representation, lagtinget og en af dette oprettede forvaltning, landsstyret, inden for rigshedens ordning og styrelsen af færøske særanliggender som angivet i denne lov.

Endvidere hedder det (§ 2):

»De på ... listen under A opførte sager og sagsområder betragtes principielt som færøske særanliggender. Det færøske hjemmestyre (de i § 1, pkt. 2 nævnte organer) kan bestemme, at alle disse sager og sagsområder eller nogle af dem (Framhald á 4. síðu)

Emil Jónsson

bliver færdigbehandlet på denne af afgørende betydning, at sagen session, men vigtigere at sagen bliver så godt funderet som muligt. Dette er den islandske regerings